

Biuletyn Turystyczny

Nr 1/15 (34)/2015

August Czarnynoga
(13 IX 1905 - 1 X 1986)

TYM ŻYJE KOŁO - AKTUALNOŚCI

✓ SKŁADKI CZŁONKOWSKIE PTTK

W 2016 roku ulegają zmianie wysokości składek członkowskich PTTK, które wynosić będą: **45,00 zł** składka normalna; **25,00 zł** składka ulgowa (emeryci, renciści, osoby z określoną niepełnosprawnością, bezrobotni, osoby pobierające świadczenia przedemerytalne oraz rodzice lub opiekunowie prawni osób małoletnich opłacający składkę za co najmniej dwie osoby małoletnie „składka rodzinna”); **20,00 zł** składka młodzieżowa (osoby małoletnie do ukończenia 16 roku życia oraz młodzież szkolna i akademicka studiująca - do ukończenia 26 roku życia); wpisowe **15,00 zł** (od emerytów i pozostałych osób) oraz **10,00 zł** (dzieci i młodzież szkolna). Składka ważna jest w okresie od 01 stycznia 2016 roku do **31 marca 2017 roku**.

✓ SKŁADKI KOŁA PRZEWODNIKÓW

Składki członkowskie Koła Przewodników Turystycznych im. A. Czarnynogi w 2016 roku nie ulegają zmianie. Składka miesięczna wynosi **4,00 zł**.

✓ Decyzją Zarządu Koła do naszego grona przyjęty został kol. **Michał Bożek** - przewodnik beskidzki kl. II (nr członkowski 203, nr blachy 196).

✓ NAJMILSZY PRZEWODNIK KOŁA XXVIII edycja - 2015

Laureatem XXVIII edycji „Przewodnickiego Tropa”, czyli Najmilszego przewodnika Koła Przewodnickiego został kol. **Adam Lapski** - serdecznie gratulujemy!

KONKURS „PIĘĆ PYTAŃ JÓZKA 2015”

W tegorocznej edycji konkursu „Pięć pytań Józka” wzięło udział 17 przewodników. Główny „PYTAJNIK” i zarazem przewodniczący Komisji sprawdzającej kol. Józek Koj wraz z pomocnikiem Jurkiem Wrodarczykiem podsumowali tegoroczny konkurs w wyniku, którego wyłoniono zwycięzców, i tak:

Pierwsze miejsce z 9 punktami i **trzema szczerzłotymi PYTAJNIKAMI** zdobył kol. Jan WEBER. Drugie miejsce z sześcioma punktami i **dwoma srebrnymi PYTAJNIKAMI** zdobyli: kol. Stanisław GÓRA, Antoni KŁUSEK, Adam LAPSKI, Teodor MORCINEK, Andrzej NIECHOJ oraz Helena WITKOWSKA. Zaś trzecie miejsce z czterema punktami i jednym, ale **brązowy PYTAJNIKIEM** zdobył kol. Jan LUDWICZAK. Ponadto w konkursie wzięli udział przewodnicy: Antonina NIEDŹWIEDZKA (3); Tomasz ZOŁOŃSKI (3); Zdzisław KLOSE (3); Norbert LELONEK (2); Maria ŚLIWA (2); Henryk TOMECKI (2); Ryszard ZIERNICKI (2); Mirosław NAWROCKI (1) oraz Jerzy WRODARCZYK (1).

Wszystkim uczestnikom konkursu oraz zdobywcom tegorocznych PYTAJNIKÓW gratulujemy i dziękujemy, a szanownej Komisji Weryfikacyjnej i głównemu PYTAJNIKOWI życzymy dalszej inwencji w formułowaniu pytań.

OJCOWSKI PARK NARODOWY - SZKOLENIE LICENCYJNE 2015

Samorząd Przewodników Turystycznych PTTK woj. śląskiego, jak co roku zorganizował dla zainteresowanych przewodników szkolenie licencyjne po Ojcowskim Parku Narodowym, które odbyło się 28 lutego b.r. w naszej siedzibie Oddziału PTTK w Chorzowie o godz. 10.00. Na szkolenie przybyli prelegenci: dr Józef Partyka i mgr Janusz Glanowski, którzy trakcie swoich wykładów zrealizowali tematy związane z Ojcowskim Parkiem Narodowym: *Krajobraz kulturowy i jego przemiany i Zbiorowiska Leśne OPN.*

W trakcie przerwy szkoleniowej przewodnicy mogli skorzystać z bufetu kawowego z poczęstunkiem. Osobą odpowiedzialną za przygotowanie i realizację całego szkolenia z ramienia Samorządu

Przewodnickiego był kol. Mirosław Nawrocki. Jak co roku frekwencja i zainteresowanie było duże ze strony środowiska przewodnickiego. Na szkolenie przybyli przewodnicy z miast ościennych w ilości 46 osób, ale były również i takie osoby, które były na wykładach w celu zwiększenia swojej wiedzy z zakresu Ojcowskiego Parku Narodowego.

Już dziś zapraszamy na szkolenie, które odbędzie się **6 lutego 2016r.**

Opracował: Mirosław Nawrocki

Szkolenie Przewodnickie - 28 marca 2015 r.

GÓRNOŚLĄSKI PARK ETNOGRAFICZNY w Chorzowie

„Jak się chce, to się da”, tak można określić bardzo duże zainteresowanie szkoleniem przewodnickim, w którym wzięła udział rekordowa ilość przewodników z całego województwa śląskiego. Przewodnicy przyjechali do Chorzowa m.in. z Częstochowy, Rybnika, Zawiercia, Dąbrowy Górniczej, Mikołowa, Tarnowskich Gór, Sosnowca i miast ościennych. Wszystkich przewodników było 115, którzy wzięli udział w szkoleniu pt. **„Z przewodnikiem po skansenie”**. Największą grupę przewodników w ilości 30 osób stanowili przewodnicy z Chorzowa.

Zmiany organizacyjne, nowe obiekty w Parku Etnograficznym, Kalendarium na 2015 rok, to tematy które były poruszane w trakcie szkolenia w nowym budynku Dyrekcji GPE. Prelegenci którzy prezentowali nowości to Joanna Skorupska, Kierownik Działu Edukacji i Wanda Rajman, Kierownik Działu Promocji i Organizacji Imprez. Po wewnętrznym szkoleniu przewodnicy mogli naocznie przekonać się i zobaczyć nowe obiekty na terenie skansenu, jednak tak duża grupa przewodników została podzielona na mniejsze podgrupy, bo zabytkowe obiekty mają ograniczoną pojemność. Szkolenie w terenie zakończyło się poczęstunkiem w zabytkowej karczmie „U Brożka”, gdzie przewodnicy mogli odpocząć.

Po 3 godzinnym szkoleniu w GPE, przewodnicy w tym dniu mogli wejść bezpłatnie na XXI Targi Turystyczne GLOB, które odbywały się na terenie Parku Śląskiego, co jeszcze bardziej uzupełniło ofertę szkolenia.

Podziękowania przede wszystkim dla dyrektora Muzeum GPE **Andrzeja Sośnierza**, za wrazenie zgody na pokrycie kosztów związanych ze szkoleniem przewodników, jak również dla pracowników **Chorzowskiego Centrum Informacji i Turystyki**, które przyjmowało zapisy na szkolenie. Z ramienia Samorządu Przewodnickiego osobą odpowiedzialną za przygotowanie i realizację całego szkolenia był kol. Mirosław Nawrocki.

Opracował: Mirosław Nawrocki

„Turystyka Trzeciego Wieku” - edycja IX - 2015 r.

Program turystyczny Turystyka Trzeciego Wieku w 2015 roku został zorganizowany po raz dziewiąty, i jak co roku cieszył się dużym zainteresowaniem. Dofinansowanie UM Chorzów do akcji turystycznej „Turystyka Trzeciego wieku” - edycja IX umożliwiło pomniejszenie kosztów transportu i kosztów przewodnickich organizacji całej akcji, przez co koszt uczestnictwa osób biorących udział w wyjeździe znacznie się zmniejszył, a to umożliwiło osobą mniej zamożnym aktywny udział w całej akcji, która była skierowana do osób, które ukończyły 50 rok życia. Wszystkie z zaplanowanych tematów w ramach Akcji Turystycznej Turystyka Trzeciego Wieku - edycja IX zostały zrealizowane. Tematy wyjazdów dla uczestników zostały tak dobrane by osoby o różnym stopniu sprawności fizycznej mogły brać udział w wyjazdach jak również zaspokoić swoją wiedzę z zakresu historii, przyrody, zagospodarowania turystycznego Wyżyny Śląskiej, Beskidów i Wyżyny Krakowsko- Częstochowskiej. Niektóre z osób brały udział w kilku wyjazdach, a to powodowało nawiązywanie kontaktów, które są kontynuowane po zakończeniu całej akcji.

Turystyka trzeciego Wieku to 9 wycieczek, co sobotę w lipcu i sierpniu. W wycieczkach w ramach akcji wzięło udział 386 uczestników. 8 wycieczek

cieszyło się dużym zainteresowaniem ze względu na tematy i powtarzalność całej akcji, jedna wycieczka ze względu na bardzo wysoką temperaturę ponad 35^oC miała mniejszą frekwencję ale i tak została zrealizowana. Pogoda, jak co roku ma zasadniczy wpływ na ilość uczestników ale rozpropagowanie całej akcji i duże zainteresowanie sprawiło wysoką frekwencję na wszystkich wyjazdach. Informacja o całej akcji była nagłośniona w lokalnych mediach oraz na naszej stronie internetowej i stronie Punktu Informacji Turystycznej miasta Chorzowa, w Kalendarzu Imprez Turystycznych na 2015r. wydanego w nakładzie 5000 szt., odrębnych ulotkach w ilości ok. 2000 szt., które były kolportowane na Targach Turystycznych Glob w Chorzowie.

Tematy zrealizowane w ramach akcji „Turystyka Trzeciego Wieku - edycja IX”

Data	Temat wycieczki	Prowadzący
4 lipca	Dolina rzeki Wisły Alwernia - Zator (Święto Karpia)	Mirostaw Nawrocki
11 lipca	Milówka (ogród leśny), Koniaków (koronki), Istebna	Adam Olejnik
18 lipca	Klemensowa Górka - Bieruń Stary - Kobiór (Smolarnia)	Adam Olejnik
25 lipca	Krapkowice, Gogolin (Karolinka), Olszowa (park Miniatur)	Jan Weber
1 sierpnia	Ustroń, Wisła (Tydzień Kultury Beskidzkiej)	Mirostaw Nawrocki
8 sierpnia	Dziedzictwo narodowe Górnego Śląska w I poł. XX wieku: Od Świętochłowic do Dobieszowic	Mirostaw Nawrocki
15 sierpnia	Chrzanów, Jaworzno, Zalew Sosina	Adam Lapski
22 sierpnia	Góra Żar (elektrownia), Dolina Wielkiej Puszczy	Mirostaw Nawrocki
29 sierpnia	Jaworze (Muzeum Fauny), Bielsko - Biała (Dom Żaby, muzeum Motoryzacji)	Adam Lapski

Zapraszamy w 2016 roku na kolejny JUBILEUSZOWY nasz Program Turystyczny „TTW - edycja X”, tematy które będziemy realizować są już podane w Kalendarzu Imprez Turystycznych na 2016r. Zapisy rozpoczynamy 18 kwietnia.

Koordynator i organizator całej akcji - Mirostaw Nawrocki

Z PRZEWODNIKIEM W PARKU ŚLĄSKIM W 65 ROKU DZIAŁALNOŚCI

Program turystyczny „Z przewodnikiem w Parku Śląskim” miał na celu podkreślenie jubileuszu 65-lecia działalności Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Generała Jerzego Ziętka poprzez organizację wycieczek po Parku Śląskim. Wycieczki z przewodnikiem odbywały się od kwietnia do października 2015 roku, w każdą drugą niedzielę miesiąca według wcześniej ustalonego harmonogramu.

Celem programu było propagowanie różnych form aktywnego wypoczynku wśród mieszkańców naszego miasta, jak i regionu poprzez integrację i poczucie potrzeby wspólnego spędzenia wolnego czasu przez poznawanie walorów przyrodniczych, popularyzację wartości turystyczno-krajoznawczych Parku Śląskiego.

Osoby biorące udział w wycieczkach miały możliwość zapoznania się z historią Parku Śląskiego, jak i poszczególnych atrakcji: Górnośląskiego Parku Etnograficznego, Ogrodu Zoologicznego, Planetarium Śląskiego, Wesłego Miasteczka, ogrodów tematycznych, kolejki Elki, czy kolejki wąskotorowej. Każda wycieczka miała inny charakter i prowadzona była przez przewodnika miejskiego z Koła Przewodników z Oddziału PTTK w Chorzowie. Wycieczki zaczynały się w różnych miejscach w Parku Śląskim o godz. 11.00, a kończyły zwiedzaniem poszczególnego obiektu. Czas trwania wycieczki wraz ze zwiedzaniem zajmował ok. 3-4 godzin, no chyba, że ktoś już indywidualnie pozostał na terenie danej atrakcji: Ogród Zoologiczny, Wesłe Miasteczko czy Górnośląski Park Etnograficzny.

Program turystyczny „Z przewodnikiem w Parku Śląskim” był skierowany do wszystkich grup wiekowych, przy czym osoby niepełnoletnie musiały być pod opieką osób dorosłych. Uczestnicy wycieczek ponosili koszty wpisowego w wysokości: 3 zł (dzieci i młodzież ucząca się do ukończenia szkoły średniej) i 8 zł pozostałe osoby. W zamian za wpisowe uczestnicy mieli zagwarantowane: ubezpieczenie, obsługę przewodnicką i wstęp do obiektu w trakcie realizacji wycieczki przy czym wyjątek stanowi Wesłe Miasteczko, gdzie wstęp na zasadzie preferencyjnym został ustalony w późniejszym terminie ze względu na zmianę struktury organizacyjnej samego obiektu.

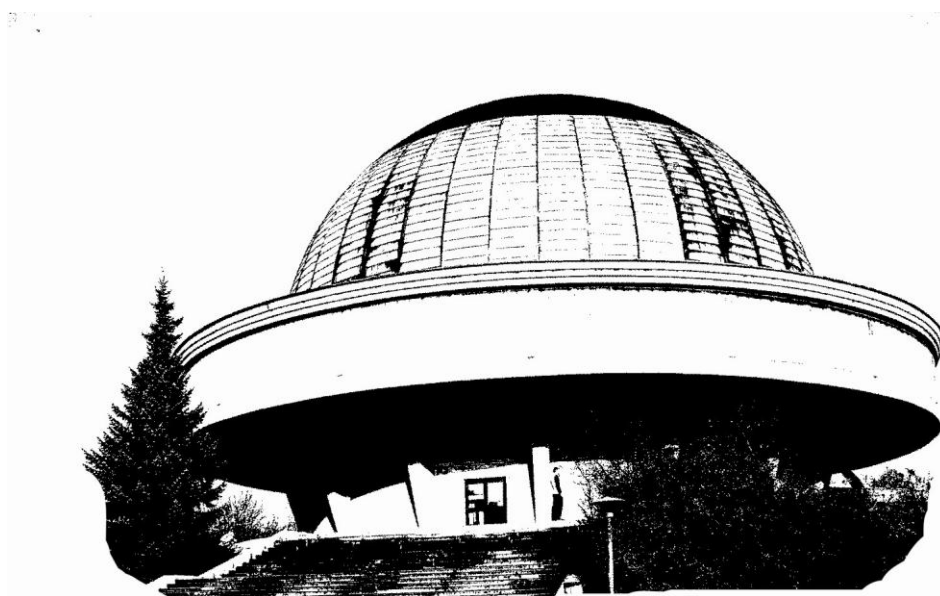
Program turystyczny „Z Przewodnikiem w Parku Śląskim” był zorganizowany dzięki zawartemu porozumieniu do którego doszło pomiędzy trzema podmiotami: Zarządem Parku Śląskiego - Wydziałem Kultury Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Chorzowa i Chorzowskim Centrum Informacji i Turystyki. Przez 9 miesięcy współpraca pomiędzy tymi trzema podmiotami dała możliwość przybliżenia 65 letniej historii naszego Parku Śląskiego. W całej akcji wzięło udział 324 uczestników, przy czym każda wycieczka miała ograniczoną ilość uczestników do 50 osób. Podziękowania dla osób które w bezpośredni sposób przyczyniły się do realizacji całej akcji, a przede wszystkim dla Aleksandra Franasza z Wydziału Kultury Sportu i Turystyki UM Chorzów, Łukasza Respondka z Parku Śląskiego i Agaty Litke z Chorzowskiego Centrum Informacji i Turystyki. Przewodnicy, którzy oprowadzali wycieczki to: Anna Skiendziel, Jan Weber, Adam Olejnik, Teresa Szczęsny i Adam Lapski. Koordynatorem, pomysłodawcą całej akcji turystycznej i osobą odpowiedzialną za realizację był Mirosław Nawrocki z Chorzowskiego Centrum Informacji i Turystyki.

Załącznik do sprawozdania

Data wycieczki	Miejsce rozpoczęcia	Temat-przewodnik	Zwiedzany obiekt	Przewodnik / Ilość uczestników
12 kwiecień	Promenada Generała Jerzego Ziętka od strony Katowic ul. Żłota	Oś Paku Śląskiego, czyli Promenada Generała Jerzego Ziętka	Przejazd kolejką Elką od Stadionu Śląskiego do Wesołego Miasteczka	Anna Skiendziel 48 uczestników
10 maj	Aleja Planetarium przy ul. Bytkowskiej	Najwyższe wzniesienie Parku Śląskiego przez Galerię Rzeźby Śląskiej, Duży Krąg Taneczny do Skansenu. Przewodnik Jan Weber	Górnośląski Park Etnograficzny	Jan Weber 47 uczestników
14 czerwiec	Aleja Klonowa przy ul. Siemianowickiej	Tereny leśne Parku Śląskiego, lądowisko dla helikopterów, restauracja Łania, Kąpielisko Fala, Kolej Wąskotorowa Przewodnik	Przejazd Kolejką Wąskotorową od Wesołego Miasteczka do Ogrodu Zoologicznego	Adam Olejnik 45 uczestników
12 lipiec	Brama Główna Parku Śląskiego ul. Chorzowska	Wokół Stadionu Śląskiego, Dolina Szwajcarska, Kanał Regatowy, Ogród Zoologiczny	Ogród Zoologiczny	Teresa Szczęsny 46 uczestników

9 sierpień	Aleja Harcerska przy ul. Parkowej	Aleja Harcerska, Ogród Bylinowy, boiska pomocnicze Stadionu Śląskiego, fontanny Promenady Jerzego Ziętka, Ogród Japoński, Rosarium, stacja Kolejki Elki.	Ogrody Tematyczne, przejazd kolejką Elką od Wesołego Miasteczka do Stadionu Śląskiego	Adam Lapski 43 uczestników
13 wrzesień	Aleja Wycieczkowa przy ul. Kadeckiej	Tor Dirt, siłownia na wolnym powietrzu, Kamień Kosmonautów, Pola Szachowe, Rzeźby Alei Gwiazd, rzeźby przestrzenne Promenady Jerzego Ziętka	Wesołe Miasteczko	Teresa Szczęsny 48 uczestników
11 październik	Żyrafa przystanek Tramwajowy ul. Chorzowska	Korty Tenisowe, dykcja Parku Śląskiego, Pola Marsowe, Kamienny Kasztel, siłownia na wolnym powietrzu, Hala kapelusz, Aleja Gwiazd, Dworek Parkowy,	Planetarium Śląskie (stacja klimatologiczna, obserwatorium astronomiczne, stacja sejsmologiczna, seans)	Adam Olejnik 47 uczestników

Opracował Mirosław Nawrocki

KALENDARZ SPOTKAŃ przewodnickich na I półrocze 2016 roku

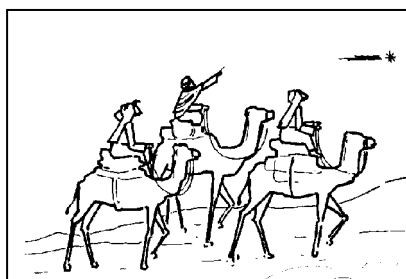
Data spotkania	Temat szkolenia/spotkania	Prowadzący/ Organizacja
14.01.	Spotkanie opłatkowe z biskupem (Wydział Teologiczny Katowice)	Samorząd Przewodnicki
28.01.	Po sąsiedzku „Załęska Hałda i Osiedle Witosa” Lekarz medycyny pracy	Helena Witkowska
11.02.	Szlak kobiet „W cieniu Beskidów”	Anna Skiendziel
25.02.	Rowerem przez Alpy. Szlakiem 40 przełęczy od Rodanu po Dunaj	Szymon Niedźwiedzki
10.03.	Szlak Godeł Szalayowskich w Szczawnicy Zdroju	Grzegorz Sówka
19.03.	Jubileusz 60-lecia Oddziału i Koła	Zarząd Koła
14.04.	Przyroda na ziemi Bytomskiej (i nie tylko)	Marian Stefaniak
28.04.	Pierwsza pomoc przedmedyczna - szkolenie	Zarząd Koła/Urząd Miasta/CHCK
12.05.	Radzionków „Księża Góra – Piekary Śląskie” (wycieczka szkoleniowa)	Zarząd Koła
09.06.	Luteranie w Chorzowie	Adam Lapski
16.06.	Zakończenie sezonu przewodnickiego 2015/2016	Zarząd Koła

Najważniejsze imprezy planowane przez Samorząd Przewodników Turystycznych województwa śląskiego w 2016 roku

Data szkolenia	Temat szkolenia	Odpowiedzialny
6.02.	Szkolenie po Ojcowskim Parku Narodowym w Chorzowie	CCliT Chorzów/ PTTK Chorzów
12-14.02.	VI Ogólnopolskie Forum Przewodników Turystycznych „Bella Natura – bioróżnorodność i georóżnorodność w przewodnictwie”	KSPT PTTK, KP ZG PTTK, SPT PTTK woj. świętokrzyskiego
26.02.	Spotkanie Przewodnickie w Urzędzie Marszałkowskim Katowice	Urząd Marszałkowski, SPT PTTK woj. śląskiego
4-6.03.	XXXII Ogólnopolska Pielgrzymka Przewodników na Jasną Górę	KP Chrzanów

11-13.03.	III Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy o tytuł „Przewodnik – Krasomówca” w Pszczynie	SPT woj. śląskiego, KP ZG PTTK, O/PTTK Ziemi Pszczyńskiej
18-20.03.	Targi Turystyczne GLOB – Katowickie Centrum Kongresowe	
16.04.	IX Zlot Oddziałów PTTK woj. śląskiego – Chorzów	PTTK O/Chorzów
15-17.04.	XX Ogólnopolski Zlot Nizinny Przewodników PTTK	KSPT PTTK; KP ZG PTTK, SPT PTTK woj. warmińsko – mazurskiego
22.05.	Spotkanie Przewodnickie na Groniu Jana Pawła II	Samorząd
11.06.	INDUSTRIADA – Święto Zabytków Techniki woj. śląskiego	Urząd Marszałkowski Katowice
6-10.07.	Sesja Naukowa „Śladami Piastów Śląskich”	SPT PTTK woj. śląskiego
24-28.08.	34 Ogólnopolski Rajd Górski Przewodników PTTK „Bieszczady”	KP Sanok
5.11.	XII Pielgrzymka Środowiska Przewodnickiego woj. śląskiego w Piekarach Śląskich	SPT PTTK woj. śląskiego
19.11.	Miscellanea Przewodnickie Cieszyn	KP Cieszyn

PRZEWODNICZY PISZĄ ...

Objawienie Pańskie, Epifania (gr. epifania; objawienie, ukazanie się)

to chrześcijańskie święto mające uczcić objawienie się Boga człowiekowi (teofania), obecność Boga w historii człowieka, a także uzdolnienie człowieka do rozumowego poznania Boga. Symbolem święta jest

historia opisana w Ewangelii Mateusza, według której Mędrcy ze Wschodu przybyli do Betlejem, aby oddać pokłon Jezusowi.

Objawienie Pańskie należy do pierwszych świąt, które ustanowił Kościół. We wczesnym chrześcijaństwie dzień ten obchodzony był na Wschodzie jako święto Bożego Narodzenia (w Apostolskim Kościele Ormiańskim jest tak do dzisiaj), a także wspomnienie pokłonu Mędrców, Chrztu Pańskiego i przemiany wody w wino w Kanie Galilejskiej. Było to święto Epifanii, objawienia się Boga całemu światu. W Kościele łacińskim święto to zaczęto obchodzić od końca IV w. jako święto niezależne od Bożego Narodzenia. Później wydzielono też święto Chrztu Pańskiego na niedzielę po 6 stycznia,

a wspomnienie cudu w Kanie na drugą niedzielę zwykłą w roku. Dzień 6 stycznia stał się na zachodzie obecnym świętem Trzech Króli, które interpretuje się, jako objawienie się Boga ludom nie żydowskim, pogańskim, reprezentowanym przez Mędrców ze wschodu. Według chrześcijan Objawienie Pańskie ma swoją symbolikę: jest pokłonem zarówno części świata pogan, jak i ludzi z różnych warstw społecznych oraz narodowych w ogóle (stąd dużo późniejsze przedstawienie Mędrców (Magów), jako trzech osób, z których jedna jest czarna, druga młoda, a trzecia stara, przed Bogiem Wcielonym. Wśród takiej rodziny ludzkiej narodził się Chrystus ze swą zbawczą misją, ona w swych przedstawicielach przybyła z różnych stron, aby złożyć mu hołd. Dlatego w tradycji chrześcijańskiej jeden z magów jest czarnoskóry (od XIV w.). Uniwersalność zbawienia, ponad wszelkimi podziałami, zaakcentowana jest poprzez samą nazwę święta i jego wysoką rangę w Kościele powszechnym.

Zwyczaje związane ze świętem

Zwyczaj święcenia tego dnia złota i kadzidła wykształcił się na przełomie wieków XV i XVI wieku. Poświęcanym kadzidłem, którym była żywica z jałowca, okadzano domy i obejście, co miało znaczenie symbolicznego zabezpieczenia go przed chorobami i nieszczęściami. W tym samym celu poświęconym złotem dotykano całej szyi. Po uroczystym obiedzie podawano ciasto z migdałami. Ten, kto go odnalazł w swoim kawałku, zostawał "królem migdałowym".

Znany był też zwyczaj chodzenia dzieci z gwiazdą, które pukając do domów, otrzymywały rogale, zwane "szczodrakami". Śpiewano przy tym kolędy o Trzech Królach. Przy kościołach stały stragany, sprzedawano kadzidło i krede. Od XVIII wieku upowszechnił się także zwyczaj święcenia kredy, którą zwyczajowo w święto Trzech Króli na drzwiach wejściowych w wielu domach katolickich pisano litery: K+M+B oraz datę bieżącego roku.

Zwyczaj ten, znany również w czasach obecnych, jest błędną interpretacją łacińskiej inskrypcji CMB Christus Mansionem Benedicat (Niech Chrystus błogosławi temu domowi), choć święty Augustyn tłumaczy je jako Christus Multorum Benefactor (Chrystus dobroczyńcą wielu).

Legenda o "trzech królach" pojawiła się w średniowieczu, stąd przyjęło się błędne odczytywanie tych liter jako imion Mędrców. Dzień ten był również zakończeniem okresu Godów, który rozpoczyna się w pierwszym dniu Święta Bożego Narodzenia, a jednocześnie początkiem karnawału.

Opracowanie: Maria Śliwa

PRZEWODNICKIE TO I OWO.

Część I

Do niedawna położona nad Międzybrodziem Żywieckim góra Żar słynęła ze szkoły szybowcowej, pięknych widoków, kolejki szynowo-linowej, stoku zjazdowego i podziemnej elektrowni wodnej. Obecnie przybyła nowa atrakcja - jest nią najwyżej w Polsce położona elektrownia słoneczna. Uruchomiła ją tam Polska Grupa Energetyczna, która jest właścicielem znanej elektrowni szczytowo-pompowej „Żar-Porąbka”. Znajduje się na wysokości 740 m n.p.m. a jej zasadniczą część tworzy 2400 paneli słonecznych o łącznej powierzchni 3500m². Przed uderzeniem piorunów chronić je będzie specjalna instalacja odgromowa, złożona z 200 czterometrowych masztów. Rocznie będzie ona produkować co najmniej 550 MWh energii, czyli tyle ile potrzeba do zasilenia 100 domów jednorodzinnych.

31 lipca 2015 roku zmarł jeden z autorów licznych projektów architektonicznych w woj. śląskim - Henryk Buszko. W latach 1949 - 1958 pracował w biurze architektonicznym Miastoprojekt Katowice a od 1958 prowadził Państwową Pracownię Projektów Budownictwa Ogólnego w Katowicach. Do największych jego realizacji, które stworzył wspólnie z Jerzym Gottfriedem i Aleksandrem Frantą, zalicza się gmach Okręgowej Rady Związków Zawodowych w Katowicach, Teatr Ziemi Rybnickiej (obecnie Rybnickie Centrum Kultury) w Rybniku, dom wczasowy transportowców w Bielsku Białej Mikuszowcu.

Wraz z Aleksandrem Frantą opracował: Osiedle Tysiąclecia w Katowicach, Dzielnicę Leczniczo - Rehabilitacyjną Ustroń - Zawodzie, osiedle Gwiazdy w Katowicach, budynek ZNP w Ustroniu Jaszowcu, Urząd Stanu Cywilnego w Chorzowie, kościół pw. Podwyższenia Krzyża Św. i Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Katowicach. Henryk Buszko jest uznawany za jednego z najwybitniejszych architektów doby modernizmu w Polsce.

W Katowicach, w Parku Kościuszki, obok zabytkowego kościółka drewnianego pw. Michała Archanioła odstonięto pomnik ku czci tragicznie zmarłych alpinistów z Katowickiego Klubu Wysokogórskiego. Na obelisku

znalazły się podobizny Henryka Furmanika, Andrzeja Hartmana, Jana Nowaka, Rafała Chołdy, Mirosława Daśala, Jerzego Kukuczki, Artura Hajzera i Tomasza Kowalskiego. W uroczystościach udział wzięły rodziny, przyjaciele z środowiska alpinistycznego wraz z Januszem Onyszkiewiczem - prezesem Polskiego Związku Alpinizmu.

Wielki piec znajdujący się na terenie Huty „Pokój” w Rudzie Śląskiej - Nowym Bytomiu został wpisany do rejestru zabytków przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Władze miasta Rudy Śląskiej uważają, że obiekt znajdzie się w przyszłości na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Wpis do rejestru zabytków gwarantuje zachowanie tego obiektu dla przyszłych pokoleń.

W Wyższej Szkole Mechatroniki w Katowicach - Szopienicach otwarto Muzeum Historii Komputerów i Informatyki. Jest to druga tego typu placówka na świecie po podobnym muzeum w słynnej „Dolinie Krzemowej” w USA. Katowickie „muzeum komputerów” powstało dzięki grupie zapaleńców ze stowarzyszenia Miłośników Zabytków Informatyki z Zabrze oraz zakładu MERA ELZAB w Zabrzu. Wszystkie komputery, nawet te sprzed 30 lat, są sprawne i podłączone do sieci - co mogą sprawdzić zwiedzający.

Opracował: Ryszard Ziernicki

„po sąsiedzku” to cykl wykładów przedstawiający dzielnice Katowic graniczące z Chorzowem. Dotychczas zaprezentowane zostały 3 z nich, a mianowicie: Ząteże, Osiedla Tysiąclecia i Dąb.

Ząteże

Jest to jedna z najstarszych dzielnic Katowic, której początki sięgają XIII wieku. Do końca XVIII w. gmina miała charakter rolniczy. Zaczęła się przekształcać dzięki rozwojowi górnictwa węgla kamiennego, hutnictwa żelaza i cynku oraz szybkiemu wzrostowi liczby ludności. Od 1924 Ząteże stało się dzielnicą Katowic. Po upadku głównych zakładów przemysłowych na

początku XXI w. Załęże stało się ośrodkiem usługowo-mieszkalnym. Pod koniec 2007 dzielnica liczyła 11 569 mieszkańców.

Zabudowę Załęża w dużej mierze stanowią kamienice i familoki, pochodzące z przełomu XIX i XX w., a także budynki mieszkalne i usługowe powstałe po II wojnie światowej. Do najcenniejszych obiektów w Załężu należą neogotycki kościół św. Józefa oraz pałac będący pozostałością dawnego folwarku gdzie do 1945 roku mieściła regionalna dyrekcja Spółki Akcyjnej Spadkobierców Jerzego von Giesche.

W Załężu w latach 1937-1939 w Fabryce Maszyn oraz Odlewni Żelaza i Metali MOJ został skonstruowany a później produkowany pierwszy polski motocykl o nazwie MOJ 130.

Osiedle Tysiąclecia

Osiedle mieszkaniowe oraz dzielnica Katowic, położona w północno-zachodniej części miasta, w zespole dzielnic północnych, między Dębem, Załężem i miastem Chorzów, na terenie historycznej gminy Dąb oraz wschodniej części Klimzowca (dzisiaj część Chorzowa).

Obszar dzielnicy zamieszkały był już od XVII w., kiedy to nad rzeką Rawą powstała kolonia Sośnina. W XIX w. przy dzisiejszej ul. Chorzowskiej wybudowano przysiółek Dębu - Bederowiec, natomiast w latach 50. XX w. na obszarze obecnego Górnego Tysiąclecia a wówczas Klimzowcu, wybudowano kolonię domków fińskich. W ich miejscu w 1961 r. rozpoczęto budowę nowego osiedla, nazwanego w ramach obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego „Osiedlem Tysiąclecia”. Zaprojektowane zostało ono przez czterech architektów: Henryka Buszko, Aleksandra Frantę, Mariana Dzewońskiego i Tadeusza Szewczyka, z czego dwaj pierwsi sprawowali nadzór nad budową.

Dzielnica ma głównie mieszkaniowy charakter. Jest ona bardzo dobrze skomunikowana dzięki Drogowej Trasie Średnicowej i drodze krajowej nr 79 (ulicy Chorzowskiej, w tym linii tramwajowej znajdującej się równolegle do ulicy), biegnących po zewnętrznej stronie Osiedla Tysiąclecia. Dzielnica ma powierzchnię 1,88 km² (1,14% powierzchni miasta) i liczyła w 2007 r. 23 501 mieszkańców (7,4% ludności Katowic).

Osiedle w dalszym ciągu się rozbudowuje. Powstają nowe części tzw. Nowe Tysiąclecie (w centrum osiedla) i Wieże przy ul. Chorzowskiej.

Na terenie znajdują się przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie, biblioteki i Dom Kultury, posterunek policji i ośrodki zdrowia. Wybudowano również dwa kościoły: na Dolnym p.w. Podwyższenia Krzyża Św. i Matki Bożej Uzdrawienia Chorych (poświęcony 13.12.1981r) oraz na Górnym p.w. Matki Boskiej Piekarskiej (poświęcony 17.12.1990r.). Jesienią 2011 r. przy tym kościele dla potrzeb mieszkańców oddano do użytku cmentarz.

Dąb

Pierwsza wzmianka o Dębie pojawia się w dokumencie z 19 marca 1299 r. wystawionym przez księcia Kazimierza bytomskiego przekazującego wieś Chorzów i Krasny Dąb (Chorzow et Crasni Damb) klasztorowi Bożogrobców w Miechowie, jako fundację na utrzymanie klasztoru oraz Szpitala Świętego. Ducha w Bytomiu. Wcześniejsze istnienie Dębu mógłby sugerować dokument papieża Innocentego II z 1136 r. zatwierdzający sądownictwo arcybiskupa gnieźnieńskiego nad Chorzowem i okolicznymi włościami (dokument nie znalazł uznania wśród historyków), a także dokument księcia opolskiego Władysława z 24.06.1257 r. mówiący m.in. o odbudowaniu zniszczonego najazdem Tatarów Chorzowa i Białobrzezia przez zakon Bożogrobców (dokument przyjęty przez historyków, jako pierwsza pisana wzmianka o Chorzowie). Białobrzezie to prawdopodobnie pierwotna nazwa Dębu.

Dąb opisuje również Jan Długosz w swoim dziele *Księga uposażeń* wydanym w 1480 r. Od XIII aż do XIX w. Dąb wraz z Chorzowem był własnością zakonu bożogrobców w Miechowie. W imieniu klasztoru obu wsiami zarządzał proboszcz Parafii św. Marii Magdaleny w Chorzowie. Po kasacie zakonu bożogrobców i reformie administracyjnej w państwie pruskim w 1810 r., Dąb stał się samodzielną gminą.

W Dębie znajdował się prawdopodobnie pierwszy ośrodek górnictwa kruszcowego i węglowego na terenie dzisiejszych Katowic. Wydobywano tu również rudę żelaza, którą przetwarzano w kuźnicy Boguckiej. Niezbyt zasobne złoża wyczerpały się już w drugiej połowie XVI w. Prawie dwieście lat później zaczęto kopać w Dębie szyby, tym razem przeznaczone do wydobywania węgla kamiennego. W 1787 powstała kopalnia Fürstin Hedwig (Księżna Jadwiga).

W pierwszej połowie XIX wieku na obszarze Dębu rozwinęło się również hutnictwo. Powstała huta cynku Friedenshütte (huta Pokój) oraz huta żelaza

- pudlingarnia (1823) Johna Baidona. Rozwój hutnictwa spowodował wzrost zapotrzebowania na węgiel. W 1838 powstała w Dębie nowa kopalnia Waterloo, której właścicielem był John Baidon i klasztor bożogrobców.

Obecnie w dzielnicy zostały zagospodarowane dawne tereny przemysłowe, gdyż na terenach byłej kopalni Waterloo, później m.in. Eminencja, Gottwald, Kleofas, powstało duże centrum handlowe Silesia City Center a teren Huty Baidon to obecnie hale magazynowe, siedziby spółek handlowych i produkcyjnych a także biurów.

Wzdłuż ul. Dębowej będącej osią dzielnicy można zobaczyć zabytkowe domy pracowników kopalni oraz inne domy mieszkalne wybudowane na przełomie XIX i XX w. względnie w okresie międzywojennym.

Kościół p.w. św.św. Jana i Pawła Męczenników w obecnym kształcie pochodzi z 1902 r. jednak na jego miejscu stał pierwotnie kościół drewniany poświęcony w 1875 r.

Z inwestycji drogowych najważniejsza jest Estakada Orłąt Lwowskich z lat 2002-2003 o dług. 592 m. szerokości 31,12 m. i 16 przęsłach.

Opracowanie: Helena Witkowska

MÓJ RANKING NAJCIEKAWSZYCH OBIEKTÓW MUZEALNYCH W WOJ. ŚLĄSKIM

Koniec sezonu przewodnickiego oraz zbliżający się koniec 2015 roku nastroił mnie do podsumowania moich wyjazdów wycieczkowych. Postanowiłem wybrać kilka kategorii. Wydaje mi się, że koleżanki i kolegów zainteresuje kategoria ; muzea woj. śląskiego. Zaznaczam, że jest to mój osąd, który wcale nie powinien pokrywać się z Waszymi osądami.

1 miejsce: **Muzeum Śląskie w Katowicach**. Nowa siedziba muzeum zrobiła na mnie duże wrażenie. Prowadziłem tam wiele wycieczek i kiedy informowałem, że przewiduję czas zwiedzania na 2 godziny widziałem płynące pytanie: a co my tam tak długo będziemy robić? I co zapamiętałem? Z grupą radomską byłem tam prawie 5 godzin. Szokiem dla zwiedzających była wystawa malarzy nieprofesjonalnych oraz to co jest sensem tej ekspozycji : dzieje Śląska.

2 miejsce: **Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoślązaków do ZSRR w 1945 roku w Radzionkowie**. Ta najmniejsza i najmłodsza placówka muzealna jest złożeniem hotdu wywiezionym Ślązakom do ZSRR w 1945 roku po wkroczeniu na te tereny wojsk sowieckich. Prowadziłem tam zazwyczaj grupy ludzi dorosłych, bo grupy szkolne - moim zdaniem nie mogą zrozumieć, że do czegoś takiego mogło dojść (tak jak odbierają zwiedzanie obozów koncentracyjnych z czasu II wojny światowej). W jednej z grup z dalekiego Rzeszowa, dowiedziałem się, że wśród deportowanych był dziadek jednego z uczestników wycieczki. Jeżeli nie byliście to polecam.

3 miejsce: **Tyskie Browarium**. Już sam fakt, że zwiedzanie połączone jest z degustacją piwa odpowiednio nastraja grupę. Samo zwiedzanie jest perfekcyjnie przygotowane i wykonane przez miejscowych przewodników a sam finał i degustacja to odrębna sprawa. Nieraz trudno zapanować nad końcem degustacji, ale to już inny temat.

4 miejsce: **Muzeum Pałacowe w Pszczynie**. Samo otoczenie jest zachęcające do zwiedzenia. Zgromadzone eksponaty, wystrój sal, Sala Lustrzana, klatka schodowa robią wrażenie. Zwiedzający porównują obiekt pszczyński do Wilanowa, Nieborowa, Kozłówki a to cieszy miejscowego przewodnika. Odpowiednio porównuje się obiekt do fabuły filmu "Magnat".

5. miejsce: **Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach**. Z tak małej ilości pamiątek z okresu lat 1919 - 1921 organizatorzy, poprzez wprowadzenie elementów multimedialnych, zrobili ciekawą placówkę muzealną. Myślę, że jest ona wspaniale logistycznie prowadzona. Wprowadzając grupę widać gościnność pracowników muzeum. Polecam.

6. miejsce: **Muzeum Ognia w Żorach**. Jedno z najmłodszych obiektów muzealnych w naszym województwie. Jest to typowa placówka muzealna dla grup szkolnych. Byłem tam trzykrotnie i zawsze wychodziłem zbudowany reakcją grup.

7. miejsce: **Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze**. Kiedy spotkałem się z zawiedzionymi minami młodzieży szkolnej, że nie mają w planie zwiedzanie Kop. "Guido" - a oni jechali prawie 300 km na Śląsk, postanowiłem zaproponować to właśnie muzeum. I co ? Był to strzał w

dziesiątkę. Ilość zgromadzonych eksponatów zrobiło wrażenie. Również gorąco polecam.

8. miejsce: **Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie**. Zawsze kiedy z grupą wchodzę do skansenu widzę lekki uśmiech na ich twarzach. Wy tu macie tyle kopalń, hut i innych zakładów przemysłowych a Pan nas prowadzi na wieś? Jakże się mylą, kiedy wchodzimy już do pierwszej chałupy i widzą jakby mieszkający tam ludzie dopiero co wyszli z domu. Jediną przeszkodą jest za mały obiekt gastronomiczny czyli gospoda. Zazwyczaj jak jest ładna pogoda to wszystko jest ok a jeżeli pada deszcz lub jest zimno jest problem by zmieścić grupę w środku. Mimo to obiekt godny uwagi.

9. miejsce: **Muzeum Chleba w Radzionkowie**. Chyba najciekawsze muzeum dla grup przedszkolnych i szkolnych. Wielkie brawa dla Pana Mankiewicza za pomysł. Furorę zawsze robią własne wypieki plecionki.

10. miejsce: **Izba Pamięci Kopalni Wujek**. Mało znany obiekt, lecz godny uwagi. Ogromna dawka historii najnowszej. Kontakt z uczestnikami tych wydarzeń robi wrażenie. Rewelacyjna makieta starcia górników z wojskiem i ZOMO oraz prezentowany film. Sugeruję większe zainteresowanie wycieczek spoza Śląska szczególnie grup szkolnych.

Poleca: Ryszard Ziernicki

NOTATKI

Biuletyn przygotowany przez Zespół
Redakcyjny pod kierunkiem
Adama Łapskiego
17 grudnia 2015 r.